PROTOCOL DE SUPERVISIÓ DE LA ESPECIALITAT I DE URGÈNCIES DELS ESPECIALISTES EN FORMACIÓ

MEDICINA FAMILIAR I COMUNITÀRIA

Versió: 1 era

Data: 23/03/2022

Elaborat per: El document va ser elaborat i consensuat per totes les Unitats Docents de Medicina Familiar i Comunitària de Catalunya.

Aprovat per la Comissió de Docència en data: Març 2022

Presentat al Comitè de Direcció en data: Pendent

Objectiu del protocol

Descriure el **nivell de supervisió** requerit per a les activitats assistencials que desenvolupin els residents.

El protocol ha de ser conegut per tots els **residents** de l'especialitat i per **tots els professionals assistencials** de les diferents àrees on es formen els residents.

Aquest document està disponible per consulta a la web de la UDMAFIC Tarragona.

Marc Legal

- Tota l'estructura del sistema sanitari ha d'estar en disposició de ser utilitzada per als ensenyaments de grau, formació especialitzada i continuada dels professionals.
- El deure general de supervisió es inherent a l'exercici de les professions sanitàries als centres on es formen residents.
    - *Article 104 de la llei 14/1986, General de Sanitat.*
    - *Article 34.b de la llei 16/2003, de 28 de maig, de cohesió i qualitat del Sistema Nacional de Salut*
    - *Article 12.c de la Llei 44/2003, de 21 de novembre, d'Ordenació de les Professions Sanitàries.*
- Les comissions de docència han d'elaborar protocols escrits per a graduar la supervisió de les activitats que duguin a terme els residents en àrees assistencials significatives, amb especial referència a l'àrea d'urgències o qualsevol altre que es consideri d'interès.
- El protocols s'han de presentar als òrgans de direcció del centre per a que el /la Cap d'Estudis pacti amb ells la seva aplicació i revisió periòdica.
    - *Article 15.5 del RD 183/2008, de 8 de febrer, pel qual es determinen i classifiquen les especialitats en Ciències de la Salut i es desenvolupen determinats aspectes de sistema de formació sanitària especialitzada .*
    - *Article 15.5 del Decret 165/2015, de 21 de juliol, de Formació sanitària especialitzada a Catalunya*

Àmbit d'aplicació

Aquest protocol de supervisió és aplicable a **tots els residents** que estiguin desenvolupant el seu programa de formació sanitària especialitzada de MEDICINA FAMILIAR I COMUNITÀRIA a la UDMAFIC Tarragona.

Afectarà tant a aquells residents que hagin obtingut una plaça a la nostra unitat docent com a aquells d'unitats docents externes que es trobin realitzant una rotació, degudament autoritzada, a la nostra unitat docent.

Aquest protocol ha estat elaborat i consensuat entre totes les unitats docents de Medicina Familiar i Comunitària de Catalunya en data 23-3-2022 i ha estat posteriorment aprovat per cada Comissió de Docència de les diferents Unitats Docents.

Deure de supervisió

El deure general de supervisió és **inherent als professionals** que presten serveis a les diferents unitats assistencials on es formen els residents. Aquests professionals estan obligats a informar els tutors sobre les activitats realitzades pels residents.

Els responsables dels equips assistencials dels diferents dispositius que integren la unitat docent han de **programar les activitats** assistencials dels residents en coordinació amb els seus tutors, per tal de facilitar el **compliment de l'itinerari formatiu** de l'especialitat i la **integració supervisada** dels residents en les activitats assistencials, docents i investigadores que es duguin a terme en aquestes unitats, amb subjecció al règim de jornada i descansos previstos per la legislació aplicable al respecte.

La Comissió de Docència i els òrgans de direcció han d'establir els mecanismes necessaris per facilitar el compliment de l'itinerari formatiu i la supervisió adequada dels residents a cada unitat o dispositiu pel qual roten residents.

Supervisió decreixent durant la residència

El sistema de residència implica la prestació professional de serveis per part dels titulats universitaris que cursen els programes oficials de les diferents especialitats en Ciències de la salut.

Aquest sistema formatiu suposa **l'assumpció progressiva de responsabilitats** en l'especialitat que s'estigui cursant i un **nivell decreixent de supervisió**, a mesura que s'avança en l'adquisició de les competències previstes en el programa formatiu, fins a arribar al grau de responsabilitat inherent a l'exercici autònom de l'especialitat sanitària.

En aplicació d'aquest principi rector, els residents han de seguir les indicacions dels especialistes que prestin serveis en els diferents dispositius de centre o unitat, sense perjudici de plantejar a aquests especialistes i als seus tutors totes les qüestions que suscitin com a conseqüència d'aquesta relació.

Com a normes generals:

1. Els residents tindran en totes les rotacions un **professional de plantilla** que supervisarà el seu treball.
2. La supervisió dels residents de **primer any** serà de **presència física.**
    - Serà responsabilitat dels especialistes que prestin serveis als diferents dispositius del centre o unitat pels quals estiguin rotant o prestant serveis d'atenció continuada els residents.
    - Els esmentats especialistes han de visar per escrit les altes, baixes i altres documents relatius a les activitats assistencials en què intervinguin els residents de primer any.
3. **A partir del segon any**, la **supervisió** serà **progressivament decreixent**.
    - A aquests efectes, el/la tutor/a del/la resident podrà impartir, tant a aquest/a com als especialistes que prestin serveis en els diferents dispositius del centre o unitat, instruccions específiques sobre el grau de supervisió requerida pels residents al seu càrrec, segons les característiques de l'especialitat i el procés individual d'adquisició de competències.
    - En tot cas, el/la resident té dret a conèixer als professionals presents a la unitat en la qual presti serveis i podrà recórrer i consultar als mateixos quan ho consideri necessari.

Graduació de la supervisió de les activitats assistencials

La capacitat per a realitzar determinades activitats assistencials per part dels residents té relació amb el seu nivell de competències i amb la seva experiència, en bona mesura determinada per l'any de residència en què es trobin. A més, la naturalesa i dificultat de l'activitat a realitzar és un determinant important. Aquests factors condicionen el **grau de supervisió** que necessiten.

Nivell 3. Supervisió alta

El/la resident té un coneixement teòric de determinades actuacions però no experiència. El/la resident observa i ajuda a l'especialista de plantilla que és qui fa l'activitat o el procediment.

Nivell 2. Supervisió mitjana

El/la resident té suficient coneixement però no la suficient experiència per realitzar una determinada activitat assistencial de forma independent. El/la resident fa l'activitat o el procediment sota supervisió directa* de l'especialista responsable.

Nivell 1. Supervisió baixa o a demanda

Les competències adquirides permeten al/la resident dur a terme actuacions de manera independent, sense necessitat de tutela directa. El/la resident executa i

després informa l'especialista responsable. Sol·licita supervisió si ho considera necessari.

Nivell	Supervisió	Autonomia
1	Supervisió a demanda	Actua de manera independent, excepte en situacions puntuals.
2	Supervisió directa*	Sap com actuar però li manca experiència per a ser autònom/a.
3	Realitzat per l'especialista	Només te coneixements teòrics, pot observar i ajudar.

*Supervisió directa vol dir que l'especialista que està supervisant al/la resident coneix el que fa, intervé quan ho considera necessari i respon a les seves consultes o demandes d'intervenció. La supervisió directa no implica necessàriament que l'especialista estigui de presència física durant tota l'activitat o el procediment.

- Les activitats apreses en anys anteriors mantenen el Nivell de Supervisió previ a l'inici del següent any formatiu, per anar disminuint al llarg del mateix.
- Per a les activitats de nova realització, s'estableix sempre el Nivell de Supervisió màxima a l'inici de la rotació, independentment de l'any formatiu.

Quan un/a resident no assoleix les competències necessàries per a progressar en la seva formació, no es pot disminuir el Nivell de Supervisió de l'activitat en qüestió, havent-se de notificar aquest fet al tutor/a del/la resident, que podrà adaptar i redefinir els Nivells de Supervisió de la rotació fins que es comprovi que la progressió del/la resident garanteix la qualitat de la formació.

Nivell de supervisió de les activitats pròpies de l'especialitat

ACTIVITATS CLÍNIQUES (I)	Nivell de supervisió			
	R1	R2	R3	R4
Fer una correcta història clínica per a la valoració global i integral del pacient	3-2	2-1	1	1
Realitzar la identificació del motiu de consulta i detectar el grau de gravetat	3-2	2-1	1	1
Fer una exploració física general incidint especialment en els signes relacionats amb el motiu de consulta	3-2	2-1	1	1
Registrar en la història clínica informatitzada les dades dels protocols clínics (PAPPS, DM, DLP, HTA etc.)	3-2	2-1	1	1
Realitzar una orientació del problema del pacient amb diagnòstic diferencial	3	2-1	1	1
Indicar les exploracions complementàries bàsiques (analítica, ECG, radiologia, espirometria, etc.)	3-2	2-1	1	1
Interpretar les exploracions complementàries bàsiques (analítica, ECG, radiologia, espirometria, pulsioximetria, detecció de sang oculta en femta, etc.)	3-2	1-2	1	1
Indicar i realitzar un pla terapèutic adient (medicació, durada, posologia, noms comercials)	3-2	2	1	1
Realitzar i registrar les interconsultes entre diferents especialitats	3-2	2-1	1	1
Contactar amb altres metges especialistes i/o metge de guàrdia per derivar un pacient a altres nivells assistencials	3-2	2-1	1	1
Contactar amb altres serveis hospitalaris o de emergències diferents al centre de treball per derivar un pacient	3	2-1	1	1

ACTIVITATS CLÍNIQUES (II)	Nivell de supervisió			
	R1	R2	R3	R4
Realitzar i manejar les principals urgències mèdiques, quirúrgiques i traumatològiques ateses en l'atenció continuada i urgències	3-2	2	1	1
Abordar les principals patologies cròniques ateses a la consulta d'atenció primària: HTA, DM, MPOC, dislipèmies, etc.	3-2	2	1	1
Manejar els problemes de salut de l'ancià fràgil	3-2	2	2-1	1
Abordar una atenció bio-psico-social	3-2	2	2-1	1
Realitzar atenció domiciliària fent el registre de les dades i de les diferents variables d' aquesta atenció	3-2	2-1	1	1
Realitzar atenció domiciliaria amb la infermera i serveis socials	3-2	2-1	1	1
Utilitzar i manejar les principals escales de valoració en els pacients domiciliaris	3-2	2-1	2-1	1
Aplicar criteris de terminalitat en insuficiència cardíaca, MPOC, neoplàsies, demències, etc.	3	3-2	2-1	1
Abordar i controlar els símptomes en els pacients inclosos en cures pal·liatives	3	3-2	2-1	1
Utilització de la via subcutània en pacients inclòs en programa de cures pal·liatives	3	3-2	2-1	1
Gestionar i realitzar domicilis aguts	3-2	3-2	2-1	1
Realitzar teleassistència	3	3-2	2-1	1

ACTIVITATS CLÍNIQUES (III)	Nivell de supervisió			
	R1	R2	R3	R4
Realitzar i interpretar un ECG	3-2	1	1	1
Utilitzar el mesurador de pic-flux expiratori (peak-flow) i ensenyar la tècnica al pacient	3-2	1	1	1
Realitzar e interpretar el PPD	3-2	1	1	1
Realitzar el BM-test i ensenyar la tècnica	3-2	2-1	1	1
Realitzar i interpretar una otoscòpia	2	2-1	1	1
Realitzar una pulsioximetria e interpretar-la	2	2-1	1	1
Fer anàlisis d'orina amb tira reactiva i tests d'embaràs	2	2-1	2-1	1
Realitzar infiltracions articulars	3-2	2-1	1	1
Realitzar artrocentesis	3	2-1	2-1	1
Realitzar exploració ocular amb fluoresceïna i extraure cossos conjuntivals o corneals	3-2	2-1	1	1
Fer un tamponament nasal anterior	3-2	2	1	1
Realitzar tècniques d'embenat i fèrules de guix	3-2	2	1	1
Fer sutures bàsiques i tècniques d'anestèsia local	3-2	2-1	1	1
Desbridar abscessos de parts toves	3-2	2-1	1	1
Realitzar crioteràpia	3	3-2	2-1	1
Realitzar dermatoscòpia	3-2	3-2	2-1	1
Realitzar fons d'ull	3-2	2-1	1	1
Interpretar un fons d' ull de càmera no midriàtica	3-2	2-1	2-1	1
Fer un índex turmell-braç	3-2	2-1	1	1
Fer una pauta d'anticoagulació oral	3-2	3-2	2-1	1
Realitzar e interpretar tests psicològics: Mini-Mental, Yasevage etc.	3-2	2-1	1	1
Pautar tractament pal·liatiu, conèixer els fàrmacs, vies administració, us de bombes elastomèriques...	3	3-2	2	1
Realitzar ecografies clíniques abdominals	3-2	3-2	2-1	1
Realitzar ecografies clíniques toràciques: pulmó i cor.	3-2	3-2	2-1	1
Realitzar altres tipus de ecografies clíniques	3-2	3-2	2-1	1

ACTIVITATS CLINIQUES I BIOÈTICA	Nivell de supervisió			
	R1	R2	R3	R4
Aplicar els principis bàsics de la bioètica	3-2	2-1	1	1
Sol·licitar el consentiment informat	3-2	2-1	1	1
Actuar mantenint el respecte del pacient i/o tutors legals per prendre decisions	3-2	2-1	1	1
Aplicar el deure de "no abandonament"	3-2	2-1	1	1
Actuar adequada i respectuosament amb altres professionals intranivell i internivell	3-2	2-1	1	1
Aplicar els principis deontològics en les relacions amb la industria farmacèutica	3-2	2-1	1	1
Realitzar les activitat preventives i de promoció de la salut	3-2	2-1	1	1
Aplicar l' anticoncepció oral	3-2	2-1	1	1
Orientar en cas d' interrupció voluntària del embaràs	3-2	2-1	1	1
Manejar la situació de final de vida	3	3-2	2-1	1
Aplicar l' eutanàsia	3	3	3-2	2-1
Aplicar confidencialitat i secret professional	2-1	1	1	1
Indicar i utilitzar el Document de Voluntats anticipades	3-2	2-1	1	1

COMPETÈNCIES ESSENCIALS: RAONAMENT CLÍNIC I GESTIÓ DE L'ATENCIÓ	Nivell de supervisió			
	R1	R2	R3	R4
Utilitzar el programa informàtic de l'entitat	2-1	1	1	1
Realitzar receptes electròniques i/o manuals	2-1	1	1	1
Conèixer i saber fer servir la història clínica compartida (HCC) a Catalunya	2-1	1	1	1
Realitzar i gestionar la incapacitat transitòria: laboral, autònoms, accidents laborals, etc.	3-2	2	1	1
Realitzar informes mèdics i certificats mèdics oficials i de defunció	3-2	2	1	1
Realitzar comunicats de lesions	3-2	2	1	1
Activar mesures urgents (Mossos, Policia, Jutjats)	3-2	2	2-1	1
Tramitar recursos socials (llei de dependència...)	3-2	2-1	2-1	1
Activar la facturació a tercers: mútues d'accidents, entitats esportives, estrangers	3-2	2-1	1	1
Activar el sistema de notificació de malalties de declaració obligatòria	3-2	1	1	1
Realitzar activitats comunitàries	3-2	3-2	2-1	1
Realitzar la consulta programada diària	3-2	2	1	1
Realitzar la consulta espontània diària	3-2	2	1	1
Realitzar les consultes telefòniques	3-2	2	1	1
Realitzar l'atenció domiciliària urgent i/o programada	3-2	3-2	2-1	1
Utilitzar racionalment els recursos (diagnòstics i terapèutics)	3-2	2	1	1

COMPETÈNCIES ESSENCIALS: COMUNICACIÓ	Nivell de supervisió			
	R1	R2	R3	R4
Presentar-se al pacient i/o als familiars	2-1	1	1	1
Informar al pacient i als familiars de forma clara, autònoma i concisa	3-2	2-1	1	1
Fer una correcta entrevista clínica: part introductòria, part exploratòria i part resolutiva	3-2	2-1	1	1
Fer el maneig del pacient difícil	3-2	3-2	2-1	1
Donar males notícies a pacients i familiars	3	3-2	2-1	1
Utilitzar recursos adequats per comunicar-se amb grups amb barreres idiomàtiques	3-2	2-1	1	1
Utilitzat adequadament les tècniques d'entrevista clínica: empatia, assertivitat, llenguatge no verbal, etc	3-2	2-1	1	1

COMPETÈNCIES EN ATENCIÓ COMUNITÀRIA	Nivell de supervisió			
	R1	R2	R3	R4
Participar activament en activitats de participació comunitària en un centre de salut amb una actitud d'escolta i de reconeixement del protagonisme i responsabilitat dels ciutadans en la promoció i cura de la seva salut (*empowerment*)	3	3-2	2	1

COMPETÈNCIES EN ATENCIÓ FAMILIAR	Nivell de supervisió			
	R1	R2	R3	R4
Construir e interpretar un genograma	3-2	3-2	2-1	1
Reconèixer la configuració de l'estructura familiar	3-2	3-2	2-1	1
Incorporar a la pràctica clínica eines d'exploració familiar	3	3-2	2	1
Valorar de forma operativa, amb la família, els problemes, recursos i plans d'actuació	3	3-2	2	1
Assegurar la coordinació i continuïtat de l'atenció als pacients i familiars que necessitin teràpia familiar	3	3	2	2-1

COMPETÈNCIES EN FORMACIÓ, DOCÈNCIA I INVESTIGACIÓ	Nivell de supervisió			
	R1	R2	R3	R4
Aplicar coneixements , habilitats i actituds professionals per la docència i la investigació	3-2	2	1	1
Realitzar estratègies de cerca de les principals bases de dades bibliogràfiques(Medline, Cochrane Library..) i saber utilitzar-les.	3	2	1	1
Analitzar i aplicar de forma crítica els treballs científics i ser capaç de prendre decisions sobre la seva validesa, importància i aplicabilitat	3-2	3-2	2-1	1
Analitzar i aplicar les Guies de Pràctica Clínica en la consulta d' Atenció Primària	3-2	2	1	1
Fer sessions clíniques de qualitat contrastada	2	2	2-1	1
Actuar en qualitat de docent en activitats formatives programades per la Unitat Docent	3-2	3-2	2-1	1
Identificar carències de coneixement e iniciar un projecte de recerca	3-2	2	2-1	1
Dissenyar la metodologia d' un projecte de recerca (tipus d' estudi, població, mostra, tècniques de mostreig, variables del estudis, procediment, estadística	3-2	2	2-1	2-1
Publicar en un Congrés els resultat d'una recerca seguint els estàndards de qualitat.	3	2	2-1	1
Preparar un manuscrit per la seva publicació seguint les normes de la revista (autors, referencies, taules, figures...)	3	3-2	2	2-1
Col·laborar en algun projecte de recerca en curs	3	2	2-1	2-1

Nivell de supervisió en l'àmbit d'urgències

Un resident de MFIC ha d' estar capacitat per identificar i tractar la patologia urgent de forma ràpida, eficaç i segura.
A continuació enumerem aquelles competències que creiem s' ha d'assolir al llarg de la residència en quan a les urgències i especifiquem el grau de supervisió requerit segons l' any.
Els residents de primer any estaran sempre supervisats físicament i no podran signar documents tal com estableix el real decret 183/2008. El programa informàtic permet establir el perfil del R1 i assegura que en cap cas puguin signar documents.
A partir de R2 fins a R4 , el resident va perfeccionant les habilitats i consolidant conceptes, el nivell de supervisió serà menor, arribant a ser autònom en finalitzar la seva formació especialitzada.

Activitat o procediment	Nivell de supervisió			
	R1	R2	R3	R4
Presentar-se i informar el pacient i familiars	2	1	1	1
Realitzar una correcta història clínica, orientació global del pacient identificant el motiu actual de consulta i valoració global del grau de gravetat	3-2	2	1	1
Avaluar l'estat mental del pacient	3-2	2	1	1
Realitzar de manera sistemàtica l'exploració física general, així com l'exploració física específica segons orientació clínica	3-2	2	1	1
Sol·licitar i interpretar correctament l'analítica bàsica en l'atenció del pacient urgent	3-2	2	1	1
Sol·licitar, Indicar i interpretar correctament la radiologia simple de tòrax i abdomen i/o altres localitzacions	3-2	2	1	1
Sol·licitar proves d'imatge com la TAC, RM i ecografia en funció de les indicacions clíniques	3-2	2	2-1	1
Indicar i interpretar l'electrocardiograma de 12 derivacions, detectar especialment els que indiquen gravetat (infart miocardi, arrítmies malignes, etc.)	3-2	2	1	1
Realitzar les següents tècniques: - puncions arterials - puncions venoses - toracocentesis - paracentesis - punció lumbar - artrocentesi	3-2	2	2-1	1
Realitzar sondatge vesical, nasogàstric, rentada gàstrica	3-2	2	2-1	1
Realitzar ecografia clínica complementària a l'exploració física.	3	3-2	2-1	1
Elaborar un diagnòstic diferencial	3-2	2	2-1	1
Reconèixer les principals síndromes de patologia urgent i emergent	3-2	2	2-1	1
Indicar i interpretar el monitoratge d'un pacient	3-2	2	2-1	1
Iniciar la terapèutica en urgències de les principals síndromes d'urgències/emergències: sueroterapia, nebulizaciones, oxigenoteràpia i la indicació dels principals fàrmacs usats en l'àrea d'Urgències	3-2	2	2-1	1
Aplicar correctament els tractaments antibiòtics segons protocols del centre	3-2	2	1	1

Indicar els principals mètodes d'aïllament del pacient	3-2	2	2-1	1
Utilitzar de manera correcta els dispositius EPIs en determinades patologies infeccioses	3-2	2-1	1	1
Identificar i activar els diferents codis: IAM, AVC...	3	3-2	2	1
Valorar i iniciar el tractament del pacient poli traumàtic (no crític i crític)	3-2	2	1-2	1
Saber realitzar la reanimació cardiopulmonar bàsica i/o avançada	3	3-2	2-1	2-1
Valorar la patologia quirúrgica general i de les diferents especialitats quirúrgiques	3-2	2	1	1
Desbridar d'abscessos de parts toves i tractament de les ferides incís-contusas	3-2	2-1	1	1
Iniciar la realització de tècniques bàsiques d'oftalmologia (fluoresceïna) i específiques (FO) o ORL (tamponament nasal,)...	3-2	2	1	1
Realitzar sutures bàsiques, així com tècniques d'anestèsia local	3-2	2	1	1
Realitzar les tècniques d'embenatge, fèrules de guix o metàl·liques, així com cures	3-2	2	2	1
Realitzar un part normal	3	3	3-2	2
Comentar els pacients en sessió clínica	3-2	2	2-1	1
Realitzar un informe d'alta o ingrés hospitalari	3-2	2	1	1
Decidir el tractament i l'estratègia específica del pacient	3	2	1	1
Prendre la decisió del destí del pacient: alta o ingrés	3	2	1	1
Sol·licitar interconsultas amb altres especialistes	3	3-2	2	1

BIBLIOGRAFIA

1. Llei 44/203, de 21 de novembre, Ordenación de las profesiones sanitarias (BOE 22 noviembre 2003, núm. 280, [pág. 41442])
2. REIAL DECRET 183/2008, de 8 de febrer, por el que se determinan y clasifican las especialidades en Ciencias de la Salud y se desarrollan determinados aspectos del sistema de formación sanitaria especializada.(BOE 21 febrero 2008, núm. 45, [10020]